

- Health & Sexuality*, 7(6), 615–623.
4. Jackson, S., & Vares, T. (2011). Media ‘Sluts’: ‘Tween’ Girls’ Negotiations of Postfeminist Sexual Subjectivities in Popular Culture. In “New Femininities: Postfeminism, Neoliberalism and Subjectivity”, ed. R. Gill and Ch. Scharff. New York: Palgrave Macmillan, 134–146.
 5. Jaspal, R., Coyle, A. (2009). Language and perceptions of identity threat, *Psychology and Society*, Vol. 2(2), p. 150-167.
 6. Johnson, J. L., Greaves, L., & Repta, R. (2007). *Better science with sex and gender: A primer for health research*. Vancouver, BC, Canada: Women’s Health Research Network.
 7. Lecourt, D. (2004). *Identity matters: Schooling the student body in academic discourse*. New York: State University of New York Press, 255 p.
 8. Locke, J. ((1690) 1964). *An essay concerning human understanding*. London: Collins.
 9. Lozano-Verduzco, I. & Rocha Sánchez, T. E. (2015). Analysis of the category ‘Gay Identity’: Situated knowledge in Mexico, *Psychology of Sexualities Review*, Vol. 6, No. 1, 56-73.
 10. Manago, A. M. (2015). *Media and the development of identity*. In *Emerging trends in the social and behavioral studies*, Ed. by R. Scott and SS. Kosslyn. John Wiley, p.1-14.
 11. Mayer, L. S. & McHugh, P. R. (2016). Sexuality and Gender: Findings from the Biological, Psychological, and Social Sciences, *The New Atlantis: A Journal of Technology and Society*, Special report, 50, 4-116.
 12. Scollon, R., Scollon, S.W. (2003). *Discourse in Place: Language in the Material World*. London: Routledge.
 13. Woodward, K. (2002). *Understanding Identity*. London: Arnold.
 14. Worthington, R. L., Dillon, F. R., Vernaglia E. R. (2002). Heterosexual Identity Development: A Multidimensional Model of Individual and Social Identity. *The Counseling Psychologist*, 30(4), 496–531.

УДК [378.147.091.3:005.332.4]:615.1

Мороз Г.М.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
АКМЕОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ВИХОВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ

У статті розглянуто значення акмеології з точки зору науки та акмеологічні технології навчання як технології досягнення успіху і високих результатів у навчанні та розвитку особистості. Визначено їх основні принципи, охарактеризовано методи їх використання та переваги. Акмеологія характеризується як нова необхідна галузь наукових знань, яка знаходиться у взаємозв'язку з психологією та педагогікою як стрижня в системі наук про людину. З'ясовано, що акмеологія успішно вирішує завдання досягнення вершин майстерності та професіоналізму засобами навчання, сприяє формуванню ціннісного ставлення до самовдосконалення й саморозвитку. Внутрішніми умовами досягнення професійного акме є мотивація, активність, цілеспрямованість, здатність застосувати на практиці професійний досвід. Зовнішніми умовами вияву акме в професійному розвитку є сприятливе

середовище, яке спонукає особистість до розкриття її справжніх професійних можливостей та наявність подій, які послугують стрибком її професійного розвитку. Позначено, що акме-технології спрямовані на формування мотиву самоствердження, розвитку властивостей і якостей, які сприяють досягненню високого рівня особистісно-професійного розвитку та професіоналізму, пізнання себе і усвідомлення себе частиною соціуму. Показано, що акмеологія як квітуча сила слугує самореалізації творчого потенціалу особистості. Таким чином, використання акме-технологій на заняттях англійської мови дозволяє виховувати майбутніх фахівців конкурентоспроможними на ринку праці.

Ключові слова: акмеологія, акмеологічні технології, майстерність та професіоналізм, самовдосконалення, конкурентоспроможні фахівці.

The article considers the importance of acmeology in terms of science and acmeological leaning technologies as technologies for success and high results in learning and personal development. Their basic principles are defined, methods of their use and advantages are characterized. Acmeology is characterized as a new necessary field of scientific knowledge, which is interrelated with psychology and pedagogy as a core in the system of human sciences. It was found that acmeology successfully solves the problem of reaching the top of skill and professionalism through learning, contributes to the formation of values to self-improvement and self-development. The internal conditions for achieving professional acme are motivation, activity, purposefulness, ability to apply professional experience in practice. The external conditions for the manifestation of acme in professional development are favorable environment, that encourages the individual to reveal the true professional potential and the presence of events that serve as a leap in the professional development. It is noted that acme-technologies are aimed at forming the motive of self-affirmation, development of a properties and qualities that contribute to the achievement of a high level of personal and professional development and professionalism, self-knowledge and self-awareness as a part of society. It is indicated that acmeology, as a flourishing force, serves the self-realization of the creative potential of the individual. Thus, the use of acmetechnologies in English classes allows to educate future professionals to be competitive in the labor market.

Key words: acmeology, acmeological technologies, skill and professionalism, self-improvement, competitive specialists.

В статье рассмотрено значение акмеологии с точки зрения науки и акмеологические технологии обучения как технологии достижения успеха и высоких результатов в учении и развитии личности. Определены их основные принципы, охарактеризованы методы их применения и преимущества. Акмеология характеризуется как новая необходимая отрасль научных знаний, которая находится во взаимосвязи с психологией и педагогикой как стержень в системе наук о человеке. Выяснено, что акмеология успешно решает задание достижения вершин мастерства и профессионализма средствами обучения, содействует формированию целостного отношения к самосовершенствованию и саморазвитию. Внутренними условиями достижения профессионального акме являются мотивация, активность, целеустремленность, способность применять на практике профессиональный опыт. Внешними условиями проявления акме в профессиональном развитии является благоприятная среда, которая подталкивает личность к раскрытию ее реальных профессиональных возможностей и наличие событий, которые послужат скачком её

профессионального развития. Отмечено, что акме-технологии направлены на формирование мотива самоутверждения, развитие свойств и качеств, которые содействуют достижению высокого уровня личностно-профессионального развития и профессионализма, познания себя и осознания себя частью социума. Показано, что акмеология как цветущая сила служит самореализации творческого потенциала личности. Таким образом, применение акме-технологий на занятиях по английскому языку позволяет воспитывать будущих специалистов конкурентоспособными на рынке труда.

***Ключевые слова:** акмеология, акмеологические технологии, мастерство и профессионализм, самосовершенствование, конкурентоспособные специалисты.*

Постановка проблеми. Акмеологічна технологія навчання — це технологія досягнення успіху і високих результатів у навчанні та розвитку учня на основі стійкої мотивації; це системно-орієнтоване розвивальне навчання, побудоване шляхом проектування навчального процесу та поетапної діагностики. Вона об'єднує стратегії творчого пошуку, відповідні акмеологічні методики та прийоми, що дає змогу проектувати діяльність як учителя, так і учнів [1, с. 4].

У національній доктрині розвитку освіти в Україні зазначено, що одним із пріоритетних напрямів державної політики є підготовка кваліфікованих кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці та здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та запровадження інформаційних технологій. Це вимагає модернізації освітньої галузі, що потребує активне використання інноваційних технологій та методик, у т. ч. інформаційних, інтерактивних форм навчання тощо. До акмеології як науки, що перебуває у стадії активного становлення, виявляють підвищений інтерес як у близькому, так і в далекому зарубіжжі. Особливу зацікавленість проявляють наукові напрями, які безпосередньо пов'язані з розвитком професійної діяльності особистості. Свідченням підвищеної уваги до цієї науки є створення Міжнародної академії акмеологічних наук (МААН). Акмеологія (від давньогрецького акме — квітуча сила, вершина) — наука про досягнення людиною найвищих вершин у життєдіяльності та самореалізації творчого потенціалу, який є основою загальнолюдських потенційних можливостей. У вітчизняній психолого-педагогічній літературі акмеологію визначають як галузь психологічної науки, що виникла на перехресті природничих, суспільних і гуманітарних дисциплін та вивчає феноменологію, закономірності та механізми розвитку людини на сходинах зрілості, особливо у разі досягнення нею високого рівня цього розвитку [4, с. 12]. Для успішної соціалізації особистості у суспільстві на заняттях навчальних закладів потрібно використовувати акме-технології, які дозволяють запропонувати механізм проектування, створення власної професійної й особистісної діяльності, це цілеспрямований процес, завдяки якому дитина усвідомлює чіткі перспективи своєї майбутньої професії, готується до добровільної активності в кар'єрному рості. Також акме-технології спрямовані на формування мотиву самоствердження. Кінцевий результат використання акме-технологій — стійка здатність до самостійного вибору, самовдосконаленню, самореалізації в мінливих соціокультурних умовах.

Огляд останніх досліджень і публікацій з цієї проблеми. Професійний саморозвиток розпочинається на початкових етапах становлення студента як особистості і проходить усі стадії його підготовки до майбутньої діяльності, не припиняється навіть у разі досягнення професійного «акме» та, на думку

багатьох дослідників, має спрямовуватися на постійне його підвищення до рівня вже наступного «акме» у своєму розвитку. Саморозвиток – це цілеспрямований процес виявлення задатків, здібностей, умінь, якостей і становлення тих властивостей і якостей, яких не було раніше. Самореалізація творчого потенціалу відбувається з допомогою суб'єктивних інтегративних схем, систем, моделей. Суб'єктивні інтегративні системи, схеми формуються під впливом систематичної освіти під керівництвом педагогів і власних інтелектуальних, фізичних, вольових зусиль у процесі розвитку людини.

Підтвердженням цього є те, що у процесі самореалізації особистість ставить перед собою конкретні цілі, досягнення яких слугує показником поступального розвитку її соціально-професійної зрілості [4, с. 41]; самостверджуючись таким чином, особистість досягає задоволення результатом або процесом самореалізації.

Особистість, яка спроможна до самоствердження в напрямі самореалізації, саморозвитку, зможе вільно й успішно діяти в різноманітних сферах життєдіяльності, самостійно творчо і нетрадиційно мислити, сміливо розробляти власні стратегії поведінки, здійснювати моральний вибір і нести відповідальність за свої дії і власний розвиток, конструювати власне життя в позитиві до рівня досягнення гарантії успіху.

Відзначимо, що увага науковців до проблем цілісного розвитку особистості (В. Андрущенко, С. Гессен, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай та ін.), теорій вищих досягнень людини і цивілізації (О. Бодальов, А. Деркач, Н. Кузьміна, В. Максимова та інші), формування творчої особистості (В. Арєєв, І. Бех, Д. Богоявленська, С. Моляко, С. Сисоєва, М. Поташнік та ін.), професійної підготовки й становлення майбутнього педагога (О. Дубасенюк, А. Капська, В. Кузь, Н. Ничкало, О. Савченко, В. Сластьонін та ін), синергетичного та акмеологічного підходів (В. Бранський, В. Вакуленко, Т. Григор'єва, Г. Данилова, С. Пальчевський та ін.) дещо активізувалась.

У рамках нашого дослідження актуальними є наукові студії, присвячені проблемам підготовки та перепідготовки сучасного педагога з точки зору розкриття основних способів набуття професіоналізму, педагогічної майстерності (Є. Барбіна, Н. Бібік, М. Васильєва, В. Гриньова, М. Гриньова, Л. Гребьонкіна, Є. Кулик, Л. Малаканова, П. Решетніков, А. Сущенко та інші); формування готовності вчителя до здійснення педагогічної діяльності, її видів (В. Буряк, К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, З. Ісаєва, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, О. Кривильова, Є. Кулик, Г. Троцко, Д. Узнадзе, О. Ухтомський, Л. Філімонюк та інші). Пошук шляхів удосконалення системи фахової підготовки педагогів у закладах післядипломної педагогічної освіти ведуть багато вчених з різних позицій, проте акмеологічний розвиток педагога на засадах практичної діяльності в теорії й практиці післядипломної освіти вивчено недостатньо. Метою роботи слугує вивчення питання практичних основ акмеологічного розвитку сучасного педагога в умовах освітньо-інформаційного простору інститутів післядипломної освіти педагогічних працівників. У сучасній системі післядипломної освіти гостро постає питання інтеграції освіти і виховання, знань і моралі, інтелектуального і соціального розвитку людини. Вирішення цих проблем повинно знайти відображення в новітніх освітніх концепціях, однією з яких є акмеологічна. Вона спирається на нову галузь інтегративних знань – акмеологію. Акмеологія, як узагальнено відмічає Н. Кузьміна, досліджує цілісну людину як суб'єкта творчої,

навчально-пізнавальної, професійної і управлінської діяльності.

З позиції акмеології як методологічної основи сутність професійної освіти можна розуміти як цілісний розвиток людини в умовах освітніх систем, розвиток педагогічної майстерності, професіоналізму та творчого потенціалу педагога, готовність учителя до професійно-педагогічної самореалізації. Метою самореалізації особистості, на думку Л. Рибалко, є досягнення акме, яке відбувається в процесі розвитку та саморозвитку; найвищий ступінь самореалізації характеризується професіоналізмом, майстерністю, готовністю до виконання діяльності, тобто певними акмеформами; самореалізація особистості має бути продуктивною, оскільки саме з такої позиції людина максимально розкриває і реалізовує творчий потенціал у діяльності [5, с. 21].

Акмеологи А. Деркач, Є. Клімов, А. Маркова, І. Одинцова зазначають, що важливими умовами впровадження акмеологічних технологій є, перш за все, підвищення ролі освітнього середовища як бази для «вростання» майбутніх фахівців у систему професійної діяльності, що дозволить випускникам без певних зусиль (часових, матеріальних) включитися у професійну діяльність після навчальної. По-друге, суттєві зміни в навчально-виховному процесі щодо його відповідності системності перспективної професійної діяльності; по-третє активізація створення нових акмеологічних технологій.

Аналіз теоретичних засад із проблеми дослідження надав можливість з'ясувати, що акмеологічні технології – це сукупність методів, за допомогою яких організовується та реалізується просунення особистості до вершин самореалізації у різних сферах взаємодії; що такі технології є цілісною системою взаємопов'язаних активних засобів групової і індивідуальної роботи, які забезпечують оптимізацію навчально-виховного процесу у напрямку всебічного розвитку майбутнього спеціаліста його самопізнання, саморозвитку, самореалізації, становлення і виявлення суб'єктності у професійній діяльності. Застосування акмеологічних технологій було направлено на розвиток внутрішнього потенціалу, підвищення професіоналізму, адаптаційних можливостей спеціаліста та характеризуються такими якостями, характеристиками, що виділяють їх серед інших видів технологій.

Формулювання завдання дослідження. Мета дослідження — виявити ефективність використання акме-технологій на заняттях англійської мови для досягнення вершин майстерності та професіоналізму майбутніми фахівцями фармації як умови розвитку феномену конкурентоспроможності у студентів і які детермінанти рис характеризують розвиток конкурентоспроможності у майбутніх фахівців фармації.

Виклад основного матеріалу. Термін «акмеологія» був введений у науковий обіг М. Рибніковим (1928 р.). Теоретико-методологічний фундамент акмеології як науки був створений психологами, які розвивали концептуальні ідеї Б. Ананьєва щодо розв'язання проблем розвитку цілісної людини, здатної досягати максимальних вершин у своєму індивідуальному, особистісному та суб'єктно-діяльнісному розвитку і реалізуватися як активній особистості та професіоналу. Важливими є ідеї про цінність людського життя, його унікальність, здатність людини до творчості та самовдосконалення. Так, «акме» (від грецьк. – «вища точка, вершина») розглядається як феномен людської природи, вершина зрілості, багатовимірною характеристикою стану особистості.

На практиці було зауважено, що на заняттях англійської мови є можливим

виявити та спрогнозувати професійний феномен акме (діагностика); моделювати (конструювання еталона); простежити становлення й розвиток (корекція). Багатомірний феномен акме виступив образом-еталоном інтелектуальних, емоційно-почуттєвих, вольових, комунікативних характеристик людини та складових її здоров'я. Оптимальним результатом гуманітарно-технологічного розвитку й інтегрованим вираженням професійного акме було те, що на заняттях з'явився феномен конкурентоспроможності, який є необхідною рисою для формування справжнього фахівця фармацевтичної галузі, бо конкурентоспроможна людина — це фахівець, який має явні переваги в порівнянні з іншими фахівцями завдяки особистісному та професійному потенціалу.

Акмеологічні технології — це сукупність засобів, спрямованих на розкриття внутрішнього потенціалу особистості, розвитку властивостей і якостей, що сприяють досягненню високого рівня особистісно-професійного розвитку та професіоналізму. За допомогою акметехнологій організовується і реалізується рух особистості до вершин самореалізації в різних сферах взаємодії. Сутність акмеологічних технологій О. Дубасенюк вбачає у їх спрямованості на постійний розвиток особистості фахівця, його професійного мислення в діяльності [2, с. 27]. Акмеологічні технології були розглянуті нами як інтегрована система, що вміщує: 1) технологію проектування і реалізацію програми професійно-педагогічної підготовки (освітньої програми); 2) технологію управління організаційно-педагогічними процесами; 3) технологію виховання духовно-морального потенціалу людини; 4) технологію успішного навчання кожного; 5) технологію акмеологічного супроводу педагогічного процесу [4, с. 12]. Акметехнології викликали формування мотивації до самоствердження, пізнання себе, свого внутрішнього світу, усвідомлення себе частиною соціуму. Кінцевим результатом використання акметехнологій була стійка здатність до самостійного вибору, самовдосконалення, самореалізації у мінливих соціокультурних умовах. Було використано моделюючі технології, технології життєвого проектування і саморозвитку, технологія кооперованого навчання, модульно-тьюторська технологія, технології самовиховання, життєвого успіху, проблемно-пошукова технологія, технологія продуктивного навчання, технологія родинного виховання, технології особистісного зростання, життєтворчості, супроводу морального і духовного саморозвитку особистості. На практиці нами були використані засади акмеометрії, яка є напрямом акмеології, що забезпечило нам можливість здійснити аналіз процесів і вершинних результатів навчальної та професійної діяльності крізь призму можливих вершинних досягнень, інтегративних показників, «вузлів» зв'язку різних напрямків розвитку і творчої діяльності людини. На заваді виробленню акмеологічних показників стоїть консерватизм нормативів оцінки освітніх стандартів, спрощення стандартизованих методик діагностики, які нездатні вимірювати процеси розвитку школяра чи студента [4, с. 12].

На заняттях з англійської мови нами був простежений особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця на основі акмеологічного підходу, який показує поєднання умінь і навичок, набутих під час підготовки до професійної діяльності, компетентності у справах майбутньої діяльності й акмеологічних інваріантів професіоналізму, що виступатимуть як спеціальні базові вміння у практичній діяльності. Особистісно-професійний розвиток показує процес розвитку особистості, зорієнтований на високий рівень професіоналізму і професійних досягнень, який здійснюється з допомогою навчання і саморозвитку в

процесі професійної діяльності та професійних взаємодій. Студенти проявили професіоналізм діяльності – яка є якісною характеристикою, пов'язаною з якістю вирішення професійних завдань в умовах обмежень і наказів, що закладаються нормами, принципами і правилами професій і тим виробничим середовищем, у якому професійна діяльність здійснюється.

Висновки та перспективи. Отже, нині акмеологія інтенсивно розробляє нові та вдосконалює відомі акмеологічні технології, які за умов розуміння їх призначення, структури, специфіки та врахування специфіки умов їх використання в професійній підготовці, сприятимуть підвищенню якості освіти та формуванню різних видів компетентності майбутнього фахівця та розвиток у нього рис, притаманних конкурентоспроможності. Подальші завдання нашого дослідження будуть спрямовані на відбір акмеологічних технологій, які сприятимуть формуванню когнітивно-особистісного, мотиваційного, операційно-діяльнісного компонентів акмеологічної компетентності студентів як одного з видів професійної компетентності.

Отже, вимоги часу, спрямовані на необхідність досягнення найвищих результатів у професійної діяльності особистості, передбачають спрямованість освітньої діяльності на самовдосконалення особистості майбутнього фахівця. Перспективність акмеологічного підходу до формування професіоналізму випускника вищого навчального закладу полягає в тому, що він орієнтує особистість на постійний саморозвиток і просування до вершин особистісно-професійного самовдосконалення. Кінцевий результат використання акме-технологій — стійка здатність до самостійного вибору, самореалізації у мінливих соціокультурних умовах, а успішність соціалізації залежить від ціннісних орієнтацій, що складають ядро особистості та розвивають детермінанти конкурентоспроможності — інтелектуальні, емоційно-вольові та комунікативні якості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акмеологічний словник / упор. І. О. Ніколаєску. Черкаси: ОПОПП, 2012. 28 с.
2. Дубасенюк О.А. Акмеологічний підхід як стратегічний орієнтир особистісно-орієнтованої педагогічної освіти. Проблеми освіти: Збірник наукових праць. Вип. 84. Житомир — Київ, 2015. С. 25-30.
3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність : монографія. К : Вища школа, 2004. 422 с.
4. Ніколаєску І. О. Практичні основи акмеологічного розвитку особистості в умовах освітньо-інформаційного простору: навч. метод. посіб. Черкаси: ОПОПП, 2012. 54 с.
5. Рибалко Л. С. Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект): монографія. Запоріжжя: ЗДМУ, 2007. 442 с.

УДК: 616-036.21:61:378.4/.147

Мургіна М. М.

**Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ**

У статті розглядається питання організації дистанційної освіти в умовах пандемії. Наведено основні недоліки та проблеми функціонування дистанційної освіти в Україні. Серед них виділено ускладнену ідентифікацію дистанційних